

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkalakia. Muutostarve johtuu siitä, että niin sanottujen nikotiinipussien myynti on vapautunut lääkelakia koskevan tulkinnanmuutoksen myötä.

Esityksessä ehdotetaan, että tupakkalakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, joka kattaisi nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Kyse on nuuskankaltaisista tuotteista, jotka eivät sisällä tupakkakasvia mutta joihin on lisätty nikotiinia ja jotka vastaavat käyttötarkoitustaan ja ulkoasultaan perinteistä suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa.

Savuttomista nikotiinituotteista ehdotetaan säädettäväksi vastaavalla tavalla kuin suussa käytettäväksi tarkoitettu tupakasta, purutupakasta ja nenänuuskasta säädetään. Tämä tarkoittaisi savuttomien nikotiinituotteiden myynnin, muun luovuttamisen ja välittämisen kieltoa sekä maahantuonnin kieltoa eräitä rajoituksia lukuun ottamatta. Myyntikiellon rikkominen olisi tupakan myyntirikoksena rangaistava teko ja voisi johtaa tupakkalain mukaisen vähittäismyyntiluvan peruuttamiseen. Lisäksi ehdotetaan savuttomien nikotiinituotteiden käyttökieltoa päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloihin sekä leikkikentille. Savuttomien nikotiinituotteiden hallussapito kiellettäisiin alle 18-vuotiailta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta.....	1
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset	7
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	7
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset	8
5 Vaihtoehtoiset toteuttamistavat.....	10
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	10
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot.....	11
6 Lausuntopalaute	13
7 Säännöskohtaiset perustelut	13
8 Voimaantulo.....	15
9 Toimeenpano ja seuranta	15
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	15
10.1 Yleistä	15
10.2 Henkilökohtainen vapaus.....	16
10.3 Omaisuuden suoja	16
10.4 Oikeus työhön ja elinkeinovapaus	17
<i>Ponsi</i>	17
Laki tupakkalain muuttamisesta.....	18

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Viime vuosina markkinoille EU:ssa ja muualla maailmassa on tullut niin sanottuja nikotiinipusseja eli tuotteita, jotka muistuttavat ulkoisesti ja käyttötavaltaan tupakkalain (549/2016) 2 §:n 12 kohdassa tarkoitettua suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa eli nuuskaa. Nikotiinipussit sisältävät joko tupakkakasvista uutettua tai synteettisesti valmistettua nikotiinia, selluloosaa ja muita ainesosia, kuten makeutusaineita. Nikotiinipussit eivät sisällä tupakkakasvia.

Suomessa Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (jäljempänä *Fimea*) on aiemmin luokitellut nikotiinipussit lääkevalmisteiksi. Tästä on seurannut, että nikotiinipusseja ei ole saanut myydä Suomessa ilman lääkelain (395/1987) mukaista myyntilupaa, minkä lisäksi nikotiinipussien maahantuonti on ollut lääkelain nojalla rajoitettua. Toisin kuin monessa muussa EU-maassa, Suomessa nikotiinipusseja ei siis ole ollut myynnissä lukuun ottamatta tuotteita, joille on myönnetty lääkelupa. Tästä huolimatta nikotiinipusseja on tuotu Suomeen matkustajatuontina ja tilaamalla niitä ulkomailta. Tulli on puuttunut lukuisiin lainvastaisiin nikotiinipussien maahantuonteihin.

Fimea tiedotti 4.4.2023 muuttaneensa tulkintaansa nikotiinipusseista ja päätyneensä katsomaan, että nikotiinipussit eivät kuulu lääkelain soveltamisalaan. Fimean muuttuneen tulkinnan myötä nikotiinipusseihin sovelletaan vain tupakkalain ja kemikaalilain (599/2013) säännöksiä. Tästä seuraa, että nikotiinipusseja voi tällä hetkellä myydä Suomessa ilman vähittäismyyntilupaa. Tupakkalaista ei myöskään johdu rajoja esimerkiksi nikotiinipussien nikotiinipitoisuudelle.

Nikotiinipussien ja suussa käytettävän tupakan nikotiinipitoisuudet vaihtelevat runsaasti tuotteesta riippuen, mutta nikotiinipussit voivat sisältää nikotiinia huomattavasti enemmän kuin perinteinen suussa käytettäväksi tarkoitettu tupakka. Sen lisäksi, että nikotiinipussit aiheuttavat nikotiiniriippuvuutta, ne voivat aiheuttaa jopa hengenvaarallisen nikotiinimyrkytyksen. Nikotiinipusseissa käytetään myös erilaisia makuaineita, mikä tekee niistä houkuttelevia erityisesti lapsille ja nuorille. Nikotiinipussit ovat siten vakava uhka kansanterveydelle, etenkin lasten ja nuorten terveydelle.

Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2022 asettama tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä ehdotti mietinnössään (Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittäminen. Työryhmän toimenpideehdotukset 2023. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2023:5), että nikotiininuuskasta eli nikotiinipusseista säädettäisiin samalla tavalla kuin perinteisestä nuuskasta.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä keväällä 2023. Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros ###.2023. Lausuntopalautetta käsitellään jäljempänä jaksossa 6.

Hallituksen esitystä koskevat asiakirjat ovat saatavissa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnisteella STM029:00/2023.

2 Nykytila ja sen arviointi

Tupakkalain 2 §:n 14 kohdan mukaan tupakkalaissa tarkoitetaan tupakan vastikkeella käyttötarkoitukseltaan tupakkatuotetta vastaavaa tuotetta, joka ei sisällä tupakkaa. Nikotiinipussit täyttävät tupakan vastikkeen määritelmän.

Tupakkalaissa rajoitetaan tupakan vastikkeiden myyntiä ja markkinointia: niitä esimerkiksi ei saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle (53 §:n 2 momentti), niitä ei saa markkinoida (68 §) eikä niitä tai niiden tavaramerkkejä saa pitää esillä vähittäismyynissä (71 §:n 1 momentti). Tupakkalaissa ei kuitenkaan säädetä nikotiinipussien ominaisuuksista, kuten esimerkiksi siitä, kuinka paljon tupakan vastikkeessa saa olla nikotiinia tai muita ainesosia. Tupakan vastikkeen valmistajan tai maahantuojan ei myöskään tarvitse tehdä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (jäljempänä *Valvira*) ilmoitusta tuotteen saattamisesta markkinoille. Toisin kuin tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyynti, tupakan vastikkeiden vähittäismyynti ei edellytä myyntilupaa. Lisäksi tupakkalaissa ei vaadita tupakan vastikkeiden vähittäismyyntipakkauksiin tuotteiden terveyshaitoista kertovia varoitustekstejä eikä tupakan vastikkeiden vähittäismyyntipakkausten ulkoasu ole yhdenmukaistettu lailla.

Toisin kuin tupakkatuotteiden makuaineisiin, tupakan vastikkeiden makuaineisiin ei kohdistu sääntelyä. Tästä seuraa, että nikotiinipussit voidaan maustaa houkutteleviksi. Esimerkiksi hedelmien, mintun, lakritsan, energiajuoman tai karkkien maut vetoavat erityisesti lapsiin ja nuoriin ja ovat omiaan vähentämään mielikuvaa tuotteen vaarallisuudesta ja terveyshaitoista. Nikotiinipussien tunnusomaisina makuina on myös erilaisia alkoholin makuja, kuten viskikolan, lonkeron tai samppanjan makuja. Erilaisten alkoholijuomien yhdistäminen nikotiinipusseihin makujen kautta voi lisätä nikotiinipussien ja alkoholin samanaikaista käyttöä. Tutkimusten mukaan nikotiini itsessään lisää mielitekoa käyttää alkoholia. Alkoholin ja nikotiinin yhteysvaikutuksilla voi olla merkitystä riippuvuuden kehittymiseen, ja päihtyneenä nikotiinimyrkytyksen oireita ei välttämättä huomaa ajoissa. Huomionarvoista on myös se, että nikotiinipusseissa olevat maut muodostavat tuotteen pääasiallisen maun, eikä niiden tarkoituksena ole niinkään peittää tuotteessa olevaa pahaa makua, vaan tehdä tuotteesta houkutteleva.

Tupakkalain 51 §:n mukaan purutupakkaa, nenänuuskaa ja suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa ei saa myydä tai muutoin luovuttaa taikka välittää. Purutupakka, nenänuuska ja suussa käytettäväksi tarkoitettu tupakka määritellään tupakkalain 2 §:n 10—12 kohdassa.

Suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakan eli nuuskan osalta tupakkalain 51 §:ssä säädetty myyntikielto perustuu tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä sekä direktiivin 2001/37/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/40/EU (jäljempänä *tupakkatuotedirektiivi*) 17 artiklaan. Ruotsi on ainoa EU:n jäsenmaa, jolla on poikkeus kyseisestä kiellosta. Poikkeus myönnettiin Ruotsin liittymissopimuksessa sillä ehdolla, että Ruotsi toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa ei saateta markkinoille muissa jäsenvaltioissa.

Käytännössä suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa silti myydään ruotsinlaivoilla ja Ruotsissa, ja etenkin lähellä Suomen rajaa toimii useita suomalaisille kuluttajille suunnattuja nuuskatukkuja. Ruotsissa valmistetaan ja myydään voimakkaan nikotiinipitoisuuden nuuskaa, joka on erityisen suosittua juuri suomalaisten kuluttajien keskuudessa. Sen nikotiinipitoisuus on 16—22 milligrammaa grammassa eli noin kaksinkertaisesti verrattuna ruotsalaisten kuluttajien suosimiin tuotteisiin. Suomalaisien kuluttajien taipumus suosia korkean nikotiinipitoisuuden nuuskaa saattaa johtaa siihen, että Suomen markkinoille pyritään tuomaan myös erityisen vahvoja nikotiinipusseja.

Tupakkalaissa säädetty tupakointikiellot eivät lähtökohtaisesti koske purutupakan, nenänuuskan ja suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakan käyttämistä. Tämä johtuu siitä, että tupakoinnilla tarkoitetaan tupakkalain 2 §:n 38 kohdan mukaan poltettavaksi tai muutoin kuumennettavaksi tarkoitettua

tupakkatuotteen käyttämistä. Tupakkalain 74 §:n 3 momentissa kuitenkin säädetään, että savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä. Tupakkalaki tai mikään muukaan laki ei kuitenkaan rajoita nikotiinipussien käyttöä, joten tällä hetkellä nikotiinipusseja saa käyttää jopa esimerkiksi alakouluissa.

Tupakkalain 118 §:n mukaan alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai nikotiinestettä. Hallussapitokiellosta seuraa, että oppilaitoksia koskevan lainsäädännön nojalla tupakkatuotteet ja nikotiininesteet voidaan ottaa oppilaalta pois koulupäivän aikana. Toisin kuin tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden osalta nikotiinipussien hallussapitoa ei kuitenkaan ole tupakkalaissa kielletty alle 18-vuotiailta.

Tupakkalain lisäksi nikotiinipusseihin sovelletaan kemikaalilainsäädäntöä. Nikotiinipussit kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston kemikaalien luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevan asetuksen 1272/2008 (jäljempänä CLP-asetus) soveltamisalaan. Nikotiinipussien vähittäismyyntipakkauksissa on oltava CLP-asetuksen mukaiset, seoksen luokitukseen perustuvat merkinnät tuotteen vaarallisuudesta.

Nikotiinipussit eivät kuulu tupakkaverosta annetun lain (1470/1994), jäljempänä *tupakkaverolaki*, piiriin.

Kaiken kaikkiaan voimassa olevaa lainsäädäntöä voidaan pitää riittämättömänä suojaamaan väestöä, etenkin lapsia ja nuoria, nikotiinipusseihin liittyviltä terveyshaitoilta ja -vaaroilta. Jos nikotiinipussit pysyvät vapaasti markkinoilla, uhkana on, että niiden suosio kasvaa etenkin nuorempien ihmisten keskuudessa ja niistä muodostuu uusi väylä nikotiiniriippuvuuteen. Lisäksi hyvin vakavia vaaroja liittyy siihen, että pienet lapset saattavat niellä tai imeskellä hyvänmakuisia nikotiinipusseja löydettyään niitä esimerkiksi kotoaan tai ulkoa.

Nikotiini on erittäin myrkyllinen aine, jonka haittavaikutuksia ovat esimerkiksi huimaus, päänsärky, sydämentykytys, pahoinvointi ja riippuvuuden aiheutuminen. EU-tasolla harmonisoidun luokituksen mukaan arvio nikotiinin akuutin myrkyllisyydestä on suun kautta käytettynä 5 milligrammaa painokiloa kohden. Nikotiinimyrkytys voi olla tappava, joskin arviot nikotiinin tappavasta kerta-annoksesta nieltynä vaihtelevat. Määrä, joka tappaa puolet annoksen saaneista ihmisistä, on eräiden lähteiden mukaan 0,8 milligrammaa painokiloa kohden. Tällä tavoin laskettuna vain yksin gramman painoinen nikotiinipussi, jonka nikotiinipitoisuus on 20 milligrammaa grammassa, voisi nieltynä tappaa 16-kiloisen lapsen.

Toisten arvioiden mukaan hengenvaarallinen annos nikotiinia nieltynä olisi 6,5—13 milligrammaa painokiloa kohden. Esimerkiksi Liettuassa myydään nikotiinipusseja, joissa on nikotiinia 75 milligrammaa grammaa kohden. Yksi tällainen gramman painoinen pussi voisi tappaa nieltynä jopa 60-kiloisen ihmisen, ja jo pienempi määrä voisi aiheuttaa sairaalahoitoa vaativan nikotiinimyrkytyksen. Lisäksi nikotiinipussien pakkauksiin ei yleensä ole merkitty pussien nikotiinipitoisuutta, joten kuluttaja ei välttämättä tiedä, miten vahvaa tuotetta käyttää.

Lisäksi on epä johdonmukaista, että vaikka purutupakan, nenänuuskan ja suussa käytettäväksi tarkoitettun tupakan myynti on tupakkalain 51 §:n mukaan kiellettyä, nikotiinipusseja saa Fimean tulkinnan muuttumisen myötä myydä Suomessa jopa ilman myyntilupaa. Samoin nikotiinipusseja saa tällä hetkellä tuoda rajoituksetta maahan, vaikka purutupakan, nenänuuskan ja suussa käytettävän tupakan maahantuonti on 63 §:n mukaan eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kiellettyä. Nikotiinipussit ja

niiden pakkaukset muistuttavat läheisesti annospusseihin pakattua suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa ja sen pakkauksia, eikä kyseisiä tuotteita ole välttämättä edes mahdollista erottaa toisistaan ulkoisen tarkastelun perusteella. Myös niiden käyttötapa on samanlainen: ne asetetaan ylähuulen sisäpuolelle tai muuhun paikkaan suun sisälle, josta nikotiini imeytyy muualle elimistöön limakalvojen kautta.

Nikotiini on stimuloiva, piristävä ja hermostoon vaikuttava aine, johon kehittyä aivojen rakenteellisten muutosten vuoksi vahva riippuvuus. Nikotiini on savukkeiden, nuuskan ja muiden tupakkatuotteiden tärkein riippuvuutta aiheuttava aine. Nikotiini kiihdyttää sydämen sykettä ja sydänlihaksen supistumista ja altistaa todennäköisesti rytmihäiriöille. On viitteitä siitä, että nikotiini edesauttaisi sekä solujen muuttumista syöpäsoluiksi, lisäksi syöpäsolujen jakaantumista että pitäisi yllä syöpäkuoleman kehittymistä.

Nikotiinilla on akuutteja myrkyllisiä vaikutuksia, jos sitä niellään tai sitä joutuu suurempina määrinä iholle tai silmiin. Nikotiinin toistuvan käytön seurauksena elimistö tottuu ja sopeutuu siihen nopeasti ja riski tulla riippuvaiseksi on korkea. Nikotiinin vaikutuksia kohtaan kehittyä toleranssia eli sietokyky lisääntyy. Tupakka- ja nikotiiniriippuvuus on krooninen sairaus.

Nikotiinituotteiden käyttö aloitetaan usein nuorena, jolloin aivot vielä kehittyvät. Nikotiinin käyttö nuorena aiheuttaa pysyviä muutoksia aivojen rakenteessa ja toiminnassa. Nikotiinin käyttö vaikuttaa kognitiivisiin toimintoihin, ja nikotiinin aiheuttamat rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset saavat aikaan pitkäkestoista tarkkaavaisuuden vajetta. Lisäksi nuoret kokevat nikotiinin lyhytkestoiset positiiviset vaikutukset voimakkaammin kuin aikuiset, mikä voi edesauttaa riippuvuuden syntyä. Nuoruudenaikaiset muutokset aivoissa osin ylläpitävät syntyneitä nikotiiniriippuvuutta ja altistavat muiden päihteiden käytölle. Lisäksi nikotiini vaikuttaa heikentävästi mielenterveyteen nuorilla, sillä sen käyttö voi edesauttaa ahdistus- ja masennusoireiden syntyä.

Raskaudenaikaisella nikotiinin käytöllä on haitallisia vaikutuksia hermosolujen kehittymiseen. Tutkimuksessa on havaittu yhteys raskauden aikaisen nikotiinialtistuksen ja nuorena kehittyvän aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriön (ADHD) välillä.

Nuoruudessa alkoholin ja nikotiinituotteiden käyttö kytkeytyvät usein yhteen, ja nikotiinia ja alkoholia käytettäessä samanaikaisesti kulutetaan suurempi määrä alkoholia. Nuorilla nikotiinituotteiden käyttö on lisäksi selkeästi yhteydessä kannabiskokeiluihin. Nikotiiniriippuvuuden riski kasvaa nikotiinimäärän kasvaessa, mutta nikotiiniriippuvuuden oireita voi esiintyä nuorilla jo vähäisen käytön jälkeen. Mitä aiemmin nikotiinin käyttö aloitetaan, sitä epätodennäköisemmin se pystytään lopettamaan ja sitä todennäköisemmin sen käyttöä jatketaan. Nikotiiniriippuvuus ennustaa vahvasti tupakkoinnin jatkamista aikuisilla.

Nikotiinipussien sisältämistä aineista on hyvin vähän tutkimusta, eikä niiden käytön vaikutuksia terveyteen ole vielä tutkittu. Niiden on todettu olevan mahdollisesti vähemmän haitallinen vaihtoehto tupakoijille tai nuuskaa käyttäville, mutta osassa tuotteista on havaittu huomattavan korkeita nikotiinipitoisuuksia sekä tupakkaspesifejä nitrosamiineja.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on ehkäistä nikotiinipusseista väestölle aiheutuvia terveyshaittoja ja -vaaroja. Tavoitteena on torjua hengenvaarallisia nikotiinimyrkytyksiä, joita pienille lapsille voi aiheutua, jos nämä pääsevät nielemään tai imeskelemään nikotiinipusseja. Lisäksi tavoitteena on estää sitä, että

nikotiinipusseista pääsisi muodostumaan etenkin lapsille ja nuorille uutta väylää nikotiiniriippuvuuteen ja sitä kautta muiden tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että tupakkalakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä. Se kattaisi nikotiinipussien lisäksi myös sellaiset tuotteet, jotka eivät sisällä tupakkakasvia mutta jotka muistuttavat käyttötarkoitukseltaan purutupakkaa tai nenänuuskaa.

Savuttomista nikotiinituotteista ehdotetaan säädettäväksi vastaavalla tavalla kuin suussa käytettäväksi tarkoitettu tupakasta, purutupakasta ja nenänuuskasta säädetään. Tämä tarkoittaisi savuttomien nikotiinituotteen myynnin, muun luovuttamisen ja välittämisen kieltoa ja rangaistavaksi säättämistä sekä maahantuonnin kieltoa eräitä rajoituksia lukuun ottamatta. Lisäksi ehdotetaan savuttomien nikotiinituotteiden käyttökieltoa päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukiopetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloihin sekä leikkikentille. Myös savuttomien nikotiinituotteiden hallussapito ehdotetaan kiellettäväksi alle 18-vuotiailta.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

THL on arvioinut tupakoinnista yhteiskunnalle aiheutuvia taloudellisia kustannuksia. Taloudellisia haittoja tarkastellaan arvioimalla tupakoinnin aiheuttamia välillisiä ja välittömiä kustannuksia. Vuonna 2020 tupakoinnin aiheuttamat välittömät ja välilliset kustannukset Suomessa olivat THL:n arvion mukaan keskimäärin noin 1,3 miljardin euroa. Välittömiä kustannuksia olivat tupakoinnin aiheuttamien terveyshaittojen hoito ja niiden kustannukset, tulonsiirrot sekä palovahingoista ja tupakkavalvonnasta ja ehkäisevästä työstä aiheutuneet kustannukset. Välillisiä kustannuksia olivat puolestaan tupakoinnin aiheuttamien kuolemien ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisten aiheuttamat tuotantopanostenetykset sekä sairauspoissaolojen ja lakisääteisiin taukoihin kuulumattomien tupakka- ja taukojen aiheuttamat työpanostenetykset. Yhteiskunnalle tupakoinnista aiheutuvien kustannusten määrä on vähentynyt tupakoinnin vähentymisen myötä, sillä vuonna 2012 vastaavat kulut olivat 1,5 miljardia euroa.

Myös savuttomien nikotiinituotteiden, kuten nikotiinipussien, käytöstä aiheutuu yhteiskunnalle vastaavalla tavalla välittömiä ja välillisiä kustannuksia. Kustannusten suuruudesta ei ole tehty arvioita, sillä nikotiinituotteiden käyttö on toistaiseksi onnistuttu pitämään Suomessa melko vähäisenä. Selvää on, että yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset pysyvät pienempänä, jos tuotteiden käyttö pysyy vähäisenä ja toisaalta suurenevat, jos nikotiinituotteiden käyttö Suomessa lisääntyy.

Myyntiluvottomien nikotiinipussien myynti oli Suomessa lääkelain perusteella kiellettyä 4.4.2023 saakka, eikä niiden myyntiin ja maahantuontiin liittyvää elinkeinotoimintaa ole Suomessa ollut. Fimean nikotiinipusseja koskevan luokittelumuutoksen jälkeen keväällä 2023 nikotiinipusseihin alettiin soveltaa tupakkalakia ja kemikaalilakia, mikä on mahdollistanut tuotteiden myynnin elinkeinotoiminnassa tietyin rajoituksin. Nikotiinipusseista ei toistaiseksi makseta tupakkaverolain mukaista tupakkaveroa, eivätkä ne näin ollen kartuta valtion tupakkaveron kertymää.

Esityksessä ehdotetaan tupakkalakiin lisättäväksi uusi savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, jolla saattaa tulevaisuudessa olla merkitystä myös tupakkaverolain kannalta.

Ehdotetulla muutoksella arvioidaan olevan vain rajallisia vaikutuksia elinkeinonharjoittajiin. Nikotiinipussien myyntiin perustuvan elinkeinotoiminnan aloittamista on todennäköisesti hillinnyt julkinen tieto siitä, että nikotiinipussien myyntikieltoa koskevan tupakkalain muutoksen valmistelu oli jo aloitettu huhtikuussa 2023. Muutoksella on kuitenkin taloudellisia vaikutuksia niihin elinkeinonharjoittajiin, jotka edellä mainitusta huolimatta ovat aloittaneet nikotiinipussien myyntitoiminnan. Olettavaa on, että investoinnit nikotiinipussien myyntiin perustuvaan elinkeinotoimintaan ovat joka tapauksessa olleet vähäisiä.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitys yksinkertaistaisi viranomaisvalvontaa ja viranomaisten työtä laajemminkin. Nikotiinipussit ja niiden vähittäismyyntipakkaukset muistuttavat ulkomuodoltaan läheisesti suussa käytettävää tupakkaa eli nuuskaa. Tuotteiden yhtenevä ulkomuoto on tuonut haasteita valvoa EU:n laajuista suussa käytettävän tupakan myyntikieltoa sekä maahantuontia koskevien säännösten noudattamista. Tuotteiden läheisesti toisiaan muistuttava ulkomuoto on voinut hämärtää tuotteiden välistä eroa myös yksityishenkilöiden näkökulmasta. Esityksessä ehdotetaan, että savuttomien nikotiinituotteiden sääntely yhdenmukaistettaisiin suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevan sääntelyn kanssa, mikä poistaisi edellä kuvatut käytännön haasteet viranomaisvalvonnassa.

Nikotiinipussien maahantuontia ja matkustajatuontia koskeva sääntely ehdotetaan yhtenäistettävän eräiden savuttomien tupakkatuotteiden vastaavan sääntelyn kanssa. Ehdotus yhdenmukaistaisi tuotteiden maahantuontia ja matkustajatuontia koskevien säännöksiä sekä yksinkertaistaisi siten niiden valvontaa. Toisaalta nuuskan maahantuonnin ja matkustajatuonnin valvonta on vaikeaa sen vuoksi, että EU:n sisärajoilla ei lähtökohtaisesti tehdä tullivalvontaa. Haasteina ovat esimerkiksi nuuskan salakuljetus ja harmaa kauppa sekä nuuskan myynnin kytkeytyminen järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Nämä haasteet olisivat todennäköisesti samankaltaisia myös savuttomien nikotiinituotteiden kohdalla.

Ehdotus savuttoman nikotiinituotteen käytön kieltämisestä päiväkodeissa ja oppilaitoksissa sekä hallussapitokieltä koskeva ehdotus parantaisivat esimerkiksi opettajien ja muiden alle 18-vuotiaiden parissa työskentelevien mahdollisuuksia puuttua nikotiinipussien ja suussa käytettäväksi tarkoitetun tupakan käyttämiseen kouluissa. Tuotteiden toisiaan muistuttava ulkonäkö on johtanut siihen, että kouluissa on käytännössä hankalaa puuttua myöskään tupakkaa sisältävän nuuskan hallussapitoon ja käyttämiseen, vaikka se on jo voimassa olevassa laissa kiellettyä. Ehdotus yksinkertaistaisi tilannetta ja mahdollistaisi molempien tuotteiden käyttöön puuttumisen oppilaitoksissa.

Nikotiinipussien käyttökiellolla päiväkodeissa ja oppilaitoksilla voi olla merkitystä niiden työntekijöiden näkökulmasta, jotka käyttävät nikotiinipusseja ja ovat nikotiiniriippuvaisia. Nikotiinipussien käyttökielto ei kuitenkaan estäisi käyttämästä lääkelaisissa tarkoitettuja nikotiinikorvausvalmisteita, joita on jatkossakin mahdollista käyttää nikotiiniriippuvuuden hoitoon.

4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset terveyteen

Kuten jaksossa 2 on kuvattu, nikotiini on terveydelle haitallinen ja hyvin myrkyllinen aine. Esityksellä pyritään estämään nikotiiniriippuvuuden lisääntyminen Suomessa sekä vähentämään nikotiinimyrkytysten riskiä ja sitä, että nikotiinipussien käyttäjät siirtyisivät käyttämään muita nikotiini- ja tupakkatuotteita.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Vuonna 2021 suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa käytti päivittäin 14—20-vuotiaista nuorista viisi prosenttia, ja käyttö on lisääntynyt usean vuoden ajan huolimatta siitä, että varsinainen tupakointi on puolestaan vähentynyt selvästi nuorten keskuudessa. Siitä, kuinka paljon nuoret käyttävät nikotiinipusseja, ei toistaiseksi ole tietoa. Suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakan lisääntyvä käyttö antaa kuitenkin viitteitä siitä, että myös nikotiinipussit todennäköisesti kiinnostavat nuoria. Viime aikoina oppilaitoksissa on nuorten keskuudessa yleistynyt myös sähkösavukkeiden ja niiden kaltaisten tuotteiden kokeilu. Laitteissa käytetään erilaisia nikotiinia sisältäviä tai nikotiinittomia makunesteitä. Nuorten kiinnostus makuja sisältäviin tupakan vastikkeisiin näyttääkin lisääntyneen.

Toisin kuin suussa käytettäväksi tarkoitettua nuuskaa, nikotiinipusseja saa tällä hetkellä myydä Suomessa. Nikotiinipusseista uhkaakin muodostua vielä suurempi ongelma nuorten keskuudessa kuin suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakasta huomioiden erityisesti, että nikotiinipussit on maustettu erilaisilla lapsiin ja nuoriin vetoavilla mauilla. Esityksellä pyritään estämään tällainen kehityskulku ja torjumaan niitä haitallisia vaikutuksia, joita nikotiinin käytöllä on erityisesti nuorten terveydelle. Lisäksi esityksessä ehdotetuilla muutoksilla voitaisiin ehkäistä hengenvaarallisia nikotiinimyrkytyksiä, joita saattaa aiheutua esimerkiksi, jos pieni lapsi nielee nikotiinipusseja.

Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon

Vuonna 2020 perinteistä suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa käytti 20—64-vuotiaista miehistä päivittäin 7 prosenttia ja saman ikäisistä naisista 1 prosentti (Tupakkatilasto 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin tilastoraportti 40/2022). Vuonna 2021 suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa käytti päivittäin 14—20-vuotiaista tytöistä kaksi prosenttia ja pojista seitsemän prosenttia. Suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakan käyttö on siis miehillä ja pojilla huomattavasti yleisempää kuin naisilla ja tyttöillä.

Tilastoja ei toistaiseksi ole saatavilla siitä, kuinka paljon nikotiinipusseja käytetään ja miten niiden käyttö jakautuu sukupuolten kesken. Jos kuitenkin nikotiinipussien käyttö on nuuskan tavoin yleisempää miehillä kuin naisilla, esityksen vaikutukset kohdistuisivat voimakkaammin miehiin kuin naisiin.

Vaikutukset rikostorjuntaan

Suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakan eli nuuskan myynti on kiellettyä ja tupakan myyntirikoksena rangaistavaa, ja tuotteen maahantuonti rajoitettua ja lainvastainen maahantuonti on salakuljetuksena rangaistava teko. Tästä huolimatta Suomeen tuodaan ja Suomessa myydään suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, sillä kieltojen ja rajoitusten valvontaan on vain vähän resursseja.

Nikotiinipusseja voi olla hankala erottaa ulkoisesti suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakasta, joten suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevia säännöksiä saatetaan yrittää kiertää väittämällä, että kyse ei olisi suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakasta vaan nikotiinipusseista. Nikotiinipussien

myynti ja maahantuonti saattavat siis entisestään hankaloittaa suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevien kieltojen ja rajoitusten valvontaa. Kun nikotiinipusseja ja muita savuttomia nikotiinituotteita koskeva sääntely yhdenmukaistettaisiin esityksessä ehdotetulla tavalla suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevan sääntelyn kanssa, rikostorjunta helpottuisi tältä osin.

5 Vaihtoehtoiset toteuttamistavat

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan nikotiinipussien ja muiden savuttomien nikotiinituotteiden myynnin kieltämistä ja maahantuonnin rajoittamista. Esitystä valmisteltaessa vaihtoehtoisena keinona väestön terveyden suojelemiseksi pohdittiin sitä, että savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynti säädettäisiin luvanvaraiseksi, tuotteille säädettäisiin nikotiinirajat, tuotteista kiellettäisiin tunnusomaiset tuoksut ja maut ja tuotteiden vähittäismyyntipakkausten ulkoasu yhdenmukaistettaisiin.

Nikotiinipussien markkinoille saattamisen salliminen tupakkalaissa tarkoittaisi käytännössä, että niihin kohdistettaisiin vastaavaa sääntelyä kuin muihin tupakkaa ja nikotiinia sisältäviin tupakkalaissa tarkoitettuihin tuotteisiin. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaisuutta, tunnusomaisten makujen kieltä lukuun ottamatta tupakan makua, nikotiinipitoisuuden rajoittamista, tuotteen myynnin luvanvaraisuutta sekä myyntiin liittyviä valvontamaksuja. Tuote saatettaisiin myös tupakkaverolain korkean verotuksen piiriin. Tupakan vastikkeiden myyntiä koskee jo nyt esilläpitokielto ja tuotteen markkinointi on voimassa olevan tupakkalain perusteella täysin kielletty. Nikotiinipusseja vastaavia tuotteita myydään jo Suomessa nikotiinikorvaushoitovalmisteena. Tuotteet ovat saaneet lääkelain mukaisen luvan tupakasta vieroitukseen. Näitä tuotteita on saatavilla itsehoitovalmisteena myös päivittäistavarakaupoissa ja kioskeissa. Tällä esityksellä ei ehdoteta muutoksia nikotiinikorvaushoitovalmisteiden sääntelyyn.

Kansanterveyden suojelemisen näkökulmasta uusien nikotiinia sisältäviä kuluttajatuotteiden markkinoille päästäminen ei ole perusteltua. Myös kuluttajien näkökulmasta tarve nikotiinipussien markkinoille saattamiseen on vähäinen, sillä vastaava myyntiluvallinen, tupakasta vieroitukseen tarkoitettu itsehoitovalmiste on jo kuluttajien helposti saatavilla. Saavutettavat hyödyt vaikuttavat myös elinkeinonharjoittajien näkökulmasta vähäisiltä.

Nikotiinipussien ominaisuuksien, kuten nikotiinipitoisuuden, sääntely on haastavaa siten, että ne eivät aiheuttaisi vaaraa kuluttajille tai muille. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että kuluttaja voi laittaa huulensa alle useita nikotiinipusseja samanaikaisesti, mikä nostaisi hänen saamansa nikotiiniannoksen moninkertaiseksi. Toisaalta pienet lapset voisivat laittaa nikotiinipussin suuhunsa ja jopa niellä sen, jos niitä löytyy kotoa tai ulkoa maasta, mistä voi seurata hengenvaarallinen nikotiinimyrkytys. Nikotiinin imeytymiseen voimakkuuteen ja nopeuteen vaikuttaa myös tuotteen pH-arvo tai esimerkiksi mahdollisesti samanaikaisesti nautittavan juoman pH-arvo. Muita nikotiinin imeytymisen voimakkuuteen ja nopeuteen vaikuttavia tekijöitä voivat olla pussien muoto, kosteustasapaino ja mahdolliset makuaineet.

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Erilaisten nikotiinia sisältävien tuotteiden lukumäärän lisääntyminen markkinoilla kasvattaisi nikotiiniriippuvaisten määrää sekä ylläpitäisi niiden määrää, jotka jo ovat nikotiiniriippuvaisia. Kuluttajatuotteena markkinoille tuotujen nikotiinituotteiden tarkoituksena ei ole tupakasta vieroitus, vaikka niitä tähän tarkoitukseen

saatetaan markkinoidakin. Niitä käytetään muun muassa silloin, kun muiden tupakkatuotteiden käyttäminen ei ole mahdollista. Niiden käyttäminen voi myös johtaa muiden nikotiini- tai tupakkatuotteiden käyttöön. Kansanterveyden näkökulmasta olisi epäjohdonmukaista sallia Suomen markkinoilla sellaisten nikotiinituotteiden myynti, jotka vastaavat ulkonäöltään ja käyttötavaltaan Suomessa ja EU:ssa kiellettyjä tupakkaa sisältäviä tuotteita. Myös tuotteiden terveyshaitat oletettavasti vastaavat ainakin nikotiinin osalta toisiaan.

Myyntiä ja maahantuontia koskevien kieltojen ja rajoitusten kannalta olisi erittäin hankalaa, jos lainsäädännössä savuttomia nikotiinituotteita ja suussa käytettävää tupakkaa kohdeltaisiin toisistaan eriävällä tavalla.

Edellä mainituista syistä esityksen valmistelussa on päädytty siihen, että ei ole perusteltua sallia markkinoilla uutta nikotiinia sisältävää tuotetta, joka on omiaan vetoamaan lapsiin ja nuoriin ja joka muistuttaa erehdyttävästi suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, jonka myyntikielto perustuu EU-lainsäädäntöön.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Nikotiinipusseja on markkinoilla useissa EU- ja ETA-maissa, mutta tuotteiden sääntelyä ei toislaiseksi ole harmonisoitu EU:n tasolla. Nikotiinipusseihin sovelletaan jäsenmaasta riippuen esimerkiksi tupakka-, kemikaali-, elintarvike-, lääke- tai yleistä tuoteturvallisuuslainsäädäntöä.

Euroopan komissio antoi 20.5.2021 tupakkatuotedirektiivin 28 artiklassa tarkoitetun kertomuksen tupakkatuotedirektiivin soveltamisesta. Kertomuksessa on käsitelty erityisesti tekijöitä, joita olisi tarkasteltava uudelleen tai mukautettava tieteellisen ja teknisen tietämyksen kehitykseen, mukaan lukien kansainvälisesti sovittujen tupakkatuotteita ja vastaavia tuotteita koskevien normien ja standardien kehittyminen. Komissio on raportissa tuonut esille useita mahdollisia muutostarpeita voimassa olevaan tupakkatuotedirektiiviin. Komissio on tunnistanut direktiivin kehittämiskohteeksi muun muassa uusien tupakka- ja nikotiinituotteiden huomioimisen sekä sääntelyn joustavoittamisen sopeutumaan tuotteiden nopeaan kehitykseen. Kertomuksessa on erikseen mainittu, että nuuskankaltaisia tuotteita, kuten nikotiinipusseja on tuotu markkinoille kiertämään EU:ssa voimassa olevaa suussa käytettävän tupakan kieltoa.

Tupakkatuotedirektiivin päivittäminen kuuluu osaksi EU:n syöväntorjuntasuunnitelman 2021—2025 toimeenpanoa. Tupakkatuotedirektiivin päivittämistä koskevan valmistelun aikataulusta ei toislaiseksi ole annettu virallisia arvioita, mutta parhaimmillaankin sen eteneminen kansalliseen lainsäädäntöön vie useampia vuosia, eikä tätä valmistelua ole mahdollista odottaa ottaen huomioon nikotiinipusseista aiheutuvat kansanterveydelliset haitat.

Tanskassa nikotiinipussit kuuluvat tupakkalain soveltamisalaan ja niistä säädetään tupakan vastikkeina. Tästä seuraa muun muassa, että nikotiinipussien vähittäismyyntipakkauksiin vaaditaan terveysvaroitukset ja nikotiinipusseista kannetaan veroa. Tanskassa sähkösavukkeet ja nikotiinipussit olivat vuonna 2022 nuorten eniten käyttämiä nikotiinituotteita ja niitä käytti 18,2 prosenttia 15—17-vuotiaista. Lähes 30,4 prosenttia 15—17-vuotiaista tanskalaisista käyttää vähintään yhtä tupakka- tai nikotiinituotetta.

Ruotsissa nikotiinituotteille on säädetty erillislaki, lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter. Siinä säädetään muun muassa 18 vuoden ikäraja, tuotteesta tehtävästä ennakoilmoituksesta, tuotteen ominaisuuksista, myyntiä koskevasta ilmoituksesta, valvontaa koskevista maksuista, mainonnan

rajoittamisesta sekä vähittäismyyntipakkausten terveystarvikkeista. Ruotsissa vuonna 2021 nuuskaa käytti päivittäin 29 prosenttia 17—29-vuotiaista miehistä ja 13 prosenttia saman ikäisistä naisista. Nikotiininuuskan osalta luvut olivat miehillä 12 prosenttia ja naisilla 13. Lisäksi samassa ikäryhmässä näitä tuotteita käytti satunnaisesti 8—10 prosenttia miehistä ja naisista.

Yhdeksäluokkalaisista ruotsalaisnuorista oli vuonna 2022 joskus kokeillut nikotiinipusseja 22 prosenttia (pojista 23 prosenttia ja tytöistä 22 prosenttia). Vastaava osuus lukion toisella luokalla opiskelevista oli 40 prosenttia (pojista 39 prosenttia ja tytöistä 42 prosenttia). Lukiolaisista pojista ja tytöistä viimeisen 30 päivän aikana oli käyttänyt nikotiinipusseja 22 prosenttia. Nikotiinipussien käyttö oli yleistynyt molemmissa oppilaitosryhmissä vuodesta 2021. Pojista 23 prosenttia ei ollut käyttänyt mitään tupakka- tai nikotiinituotetta ennen nikotiinipussien kokeilua, vastaavat osuudet tytöillä oli 32 prosenttia (9. luokka) ja 37 prosenttia (lukio).

Norjassa nikotiinipussien tuominen markkinoille edellyttää viranomaisen hyväksyntää. Toistaiseksi yksikään nikotiinipussi ei ole saanut viranomaisen hyväksyntää, eikä niitä näin ollen pitäisi olla markkinoilla. Käytännössä Norjan markkinoilla kuitenkin on nikotiinipusseja, joihin on valmistajan mukaan lisätty pieni määrä tupakkakasvia. Tuotteet on näin ollen voitu saattaa markkinoille suussa käytettävänä tupakkana eli nuuskana. Norjassa 25—34-vuotiaista 27 prosenttia käytti nuuskaa vuonna 2022. Määrä on kaksinkertaistunut vuoteen 2012 verrattuna. Nuorten naisten päivittäinen nuuskan käyttö on lisääntynyt: 16—24-vuotiaiden naisten nuuskan käyttö oli 12 prosenttia vuonna 2021 ja 16 prosenttia vuonna 2022. Vastaavalla aikavälillä 25—34-vuotiaiden naisten nuuskan päivittäinen käyttö lisääntyi 17 prosentista 22 prosenttiin. Nuuskaa päivittäin käyttäneiden osuus saman ikäisistä miehistä oli 29 ja 32 prosenttia vuonna 2022.

Islannissa sähkösavukkeita koskevaan lainsäädäntöön lisättiin vuonna 2022 sääntelyä nikotiinipusseista. Tuotteita koskee muun muassa mainontakielto, 18 vuoden ikäraja sekä käyttökielto paikoissa, joissa oleskelee lapsia ja nuoria. Laki mahdollistaa muun muassa tunnusomaisten makujen kieltämisen nikotiinipusseissa, mutta toistaiseksi asiaa koskevaa asetusta ei ole annettu. Islannissa nikotiinipussien käyttö on lisääntynyt voimakkaasti viimeisten kahden vuoden aikana etenkin nuorten keskuudessa: vuonna 2022 nikotiinipusseja käytti 30 prosenttia 18—34-vuotiaista miehistä ja 16 prosenttia saman ikäisistä naisista, kun vielä vuonna 2020 vastaavat osuudet olivat 20 prosenttia ja 12 prosenttia. Kyseisen ikäryhmän miehillä nikotiinipussien käyttö on siis lisääntynyt 50 prosenttia vain kahdessa vuodessa ja naisillakin kolmasosan. Nuorista 18—24-vuotiaista islantilaisista miehistä lähes 40 prosenttia käytti nikotiinipusseja vuonna 2022.

Belgia on parhaillaan ensimmäisenä EU-maana valmistelemassa nikotiini- ja kannabinoidipussien kieltoa. Kiellon on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 aikana, ja sillä pyritään ehkäisemään näiden uusien tuotteiden käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja, tuotteiden käyttöä nuorten keskuudessa sekä mahdollisia kielteisiä vaikutuksia tupakoinnin torjuntaan.

Hollannissa nikotiinipusseja, joiden nikotiinipitoisuus ylittää 0,035 milligrammaa, pidetään vaarallisenä ja haitallisena elintarvikkeena, minkä vuoksi ne ovat kiellettyjä. Hollannin hallitus on suunnitellut nikotiininuuskan täyskieltoa suussa käytettävän tupakan eli nuuskan tapaan.

Nikotiinipussien käyttö Isossa-Britanniassa vähintään 18 vuotta täyttäneillä aikuisilla on yleistynyt vuodesta 2020 vuoteen 2021, mutta on edelleenkin hyvin vähäistä (0,3 prosenttia). Yhdysvalloissa nikotiinipusseja joskus käyttäneitä 13—20-vuotiaita oli 11 prosenttia vuonna 2021. Australiassa ja Uudessa-Seelannissa nikotiinipussien katsotaan olevan tupakkatuotteiden kaltaisia tuotteita ja niiden myynti on kielletty.

Pohjoismaiden tilastot osoittavat, että nikotiinipussien ja nuuskan käyttö on lisääntynyt reilusti viime vuosina etenkin nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa. Nikotiinipusseja on kokeillut myös sellaiset nuoret, jotka eivät ole aiemmin kokeilleet tai käyttäneet muita tupakka- tai nikotiinituotteita. Nikotiinipusseja käyttävien nuorten määrä on lisääntynyt monissa muissakin maissa, mutta käyttö on erityisen suurta juuri Pohjoismaissa. Tämän voidaan arvioida johtuvan siitä, että tuote muistuttaa läheisesti tupakkaa sisältävää nuuskaa, jota on perinteisesti käytetty juuri Pohjoismaissa.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään.

7 Säännökohtaiset perustelut

2 §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 a kohta, jossa määriteltäisiin savuttomat nikotiinituotteet. Savuttomalla nikotiinituotteella tarkoitettaisiin tupakan vastiketta, joka vastaa käyttötarkoitukseltaan 10—12 kohdassa tarkoitettua tupakkatuotetta, eli purutupakkaa, nenänuuskaa tai suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, ja johon on lisätty nikotiinia. Savuttomat nikotiinituotteet eivät siis olisi tupakkatuotteita vaan tupakan vastikkeita, jotka sisältävät nikotiinia.

Täyttääkseen savuttoman nikotiinituotteen määritelmän tuotteen olisi siis ensinnäkin oltava tupakan vastike eli käyttötarkoitukseltaan tupakkatuotetta vastaava tuote, joka ei sisällä tupakkaa. Toiseksi savuttoman nikotiinituotteen määritelmän täytyminen edellyttäisi, että tuote vastaa käyttötarkoitukseltaan nimenomaan purutupakkaa, nenänuuskaa tai suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa. Esimerkiksi sellainen tupakan vastike, joka vastaa käyttötarkoitukseltaan savuketta tai sikaria, ei täyttäisi ehdotettua määritelmää.

Vaikka esityksessä ehdotetun sääntelyn pääasiallinen kohde ovat niin sanotut nikotiinipussit, sääntelyn kiertämisen ehkäisemiseksi on tärkeää, että määritelmä kattaisi nikotiinipussien lisäksi myös niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Sääntelyä ei siis tulisi rajata pelkästään nikotiinipusseihin, sillä samoin kuin perinteistä suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, myös sitä muistuttavaa tupakan vastiketta on mahdollista myydä annospussien lisäksi myös irtonaisena. Lisäksi on perusteltua, että määritelmä kattaisi myös purutupakkaa ja nenänuuskaa käyttötarkoitukseltaan vastaavat tupakan vastikkeet, vaikka tällaisia tuotteita ei ainakaan tiettävästi ole vielä ollut markkinoilla. Jos tällaiset tuotteet jäisivät sääntelyn ulkopuolelle, nikotiinipusseja koskevaa sääntelyä olisi helppoa kiertää väittämällä esimerkiksi, että tuote ei vastaa käyttötarkoitukseltaan suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa vaan purutupakkaa tai nenänuuskaa.

Kolmanneksi savuttoman nikotiinituotteen määritelmään kuuluisi se, että tuotteeseen on lisätty nikotiinia. Nikotiini voisi olla synteettistä tai luonnollista, ja se voisi olla lisätty tuotteeseen esimerkiksi jauheena, hiukkasina tai tahnana taikka niiden yhdistelmänä. Sen sijaan esimerkiksi niin sanottu energianuuska eli suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa muistuttava tupakan vastike, joka ei kuitenkaan sisällä nikotiinia, ei täyttäisi savuttoman nikotiinituotteen määritelmää.

51 §. Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden sekä savuttomien nikotiinituotteiden myyntikielto. Pykälää ja sen otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän sääntelyä laajennettaisiin niin, että se kattaisi purutupakan, nenänuuskan ja suussa käytettäväksi tarkoitetun tupakan lisäksi myös savuttomat nikotiinituotteet. Savuttomia nikotiinituotteita koskisi samanlainen myyntikielto kuin mainittuja savuttomia tupakkatuotteita, eli savuttomia nikotiinituotteita ei saisi myydä elinkeinotoiminnassa eikä myöskään yksityishenkilöiden välillä.

62 §. *Alaikäisiä koskeva maahantuontikielto.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita. Vaikka savuttomien nikotiinituotteiden matkustajatuonti olisi 63 §:n mukaan rajoitetusti sallittua, alaikäiset eivät kuitenkaan saisi missään tilanteessa tuoda savuttomia nikotiinituotteita maahan. Tämä olisi tarpeen alaikäisten terveyden suojelemiseksi ja johdonmukaista suhteessa siihen, että voimassa olevan tupakkalain mukaan tupakan vastikkeita ei saa elinkeinotoiminnassa myydä alle 18-vuotiaalle. Lisäksi savuttomien nikotiinituotteiden hallussapito ehdotetaan kiellettäväksi alle 18-vuotiailta.

63 §. *Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden sekä savuttomien nikotiinituotteiden maahantuontikielto.* Pykälää ja sen otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että jatkossa savuttomia nikotiinituotteita koskisi samanlainen maahantuontikielto kuin purutupakkaa, nenänuuskaa ja suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa. Pykälän 2 ja 3 momentissa säädetty poikkeukset, jotka koskevat matkustajatuontia sekä kansainvälisessä liikenteessä käytettävän vesi- tai ilma-aluksen suljetussa myyntitilassa tai varastossa olevia tuotteita, soveltuisivat myös savuttomiin nikotiinituotteisiin. Poikkeukset eivät esityksen mukaan koskisi alle 18-vuotiaita henkilöitä.

66 §. *Matkustajatuonnin aikarajat.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita. Vaikka nikotiinipussien ja muiden savuttomien nikotiinituotteiden matkustajatuonti olisi 63 §:n mukaisesti rajoitettua, 66 §:stä johtuisi lisärajoituksia ETA:n ulkopuolelta muutoin kuin lentoliikenteessä saapuville matkustajille.

Vaikka esityksessä ehdotetaan savuttomien nikotiinituotteiden myynnin kieltämistä, 66 §:n 3 momentissa ehdotetaan, että sen estämättä, mitä 66 §:n 1 momentissa säädetään, henkilö saisi tuoda maahan savuttomia nikotiinituotteita, jos on ilmeistä, että ne on hankittu ennen maasta poistumista. Säännös on tarpeen sen vuoksi, että savuton nikotiinituote on voitu hankkia esimerkiksi aiemmalta ulkomaanmatkalta, ja jos henkilö ottaa sen mukaansa matkalleen ETA:n ulkopuolelle, henkilön on voitava tuoda se mukanaan takaisin Suomeen, vaikka matka olisi kestänyt enintään 24 tuntia. Tapauskohtaisesti olisi harkittava, milloin on ilmeistä, että tuote on hankittu ennen maasta poistumista.

74 §. *Yleiset tupakointikiellot.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että jatkossa savuttomien tupakkatuotteiden lisäksi myöskään savuttomia nikotiinituotteita ei saisi käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä. Ehdotetulla muutoksella pyritään suojaamaan lapsia tupakointiin ja muiden nikotiinituotteiden käyttöön liittyvältä mallioppimiselta sekä hengenvaarallisilta nikotiinimyrkytyksiltä, joita nikotiinipussien syömisestä voi aiheutua.

97 §. *Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että tupakkalain mukainen vähittäismyyntilupa voitaisiin peruuttaa myös silloin, jos vähittäismyyntiluvan haltija kunnan tai muun valvontaviranomaisen kirjallisesta varoituksesta taikka rikosoikeudellisesta seuraamuksesta huolimatta myy tai muutoin luovuttaa savutonta nikotiinituotetta. Nikotiinipussit ovat myrkyllisiä ja riippuvuutta aiheuttavia tuotteita, ja niiden myynti ja muu luovuttaminen ehdotetaan kiellettäväksi. Olisi johdonmukaista, että tupakkalain mukainen vähittäismyyntilupa voitaisiin peruuttaa, jos luvanhaltija myy savuttomia nikotiinituotteita. Tämä olisi perusteltua myös sen vuoksi, että savuttomia nikotiinituotteita voi olla hankala erottaa purutupakasta, nenänuuskasta ja suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakasta, joiden myynti on peruste vähittäismyyntiluvan peruuttamiselle. Jos vähittäismyyntilupaa ei voisi peruuttaa silloin, kun vähittäismyyntiluvan haltija myy savutonta nikotiinituotetta, esimerkiksi suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevaa

myyntikieltoa olisi mahdollista pyrkiä kiertämään väittämällä, että kyse on savuttomasta nikotiinituotteesta.

109 §. *Tupakan myyntirikos.* Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että tupakan myyntirikoksen tunnusmerkistö laajenisi kattamaan myös savuttoman nikotiinituotteen myymisen ja muun vastiketta vastaan tapahtuvan luovuttamisen sekä välittämisen. Nikotiinipussit ovat myrkyllisiä ja riippuvuutta aiheuttavia tuotteita, ja niiden myynti ja muu luovuttaminen ehdotetaan kiellettäväksi. Olisi johdonmukaista, että savuttomien nikotiinituotteiden myynti ja muu vastiketta vastaan tapahtuva luovuttaminen sekä välittäminen olisi rangaistavaa. Rangaistavuus olisi perusteltua myös sen vuoksi, että savuttomia nikotiinituotteita voi olla mahdotonta erottaa purutupakasta, nenänuuskasta ja suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakasta, joiden myynti on tupakan myyntirikoksena rangaistavaa. Jos savuttoman nikotiinituotteen myyminen jätettäisiin säätämättä rangaistavaksi, esimerkiksi suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevaa myyntikieltoa olisi mahdollista pyrkiä kiertämään väittämällä, että kyse on savuttomasta nikotiinituotteesta.

Rangaistussäännös kattaisi sekä elinkeinotoiminnassa että yksityishenkilöiden välillä tapahtuvat teot. Teko olisi rangaistava vain tahallisena.

118 §. *Hallussapitokiello.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että jatkossa alle 18-vuotias ei saisi pitää hallussaan myöskään savuttomia nikotiinituotteita, jotka ovat myrkyllisiä ja aiheuttavat riippuvuutta ja joita alaikäisten ei siksi tulisi pitää hallussaan. Hallussapitokiellon rikkomista ei ehdoteta rangaistavaksi teoksi, mutta hallussapitokiellon myötä savuttomien nikotiinituotteiden tuominen tiettyihin oppilaitoksiin tulisi kielletyksi suoraan perusopetuslain (628/1998) 29 §:n 2 momentin, lukiolain (714/2018) 40 §:n 2 momentin ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 80 §:n 2 momentin nojalla. Hallussapitokiellon myötä rehtori tai koulun opettaja lisäksi saisi perusopetuslain 36 d §:n 1 momentin, lukiolain 45 §:n 1 momentin ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 89 §:n 1 momentin nojalla ottaa savuttoman nikotiinituotteen oppilaalta tai opiskelijalta haltuunsa. Lisäksi hallussapitokiellolla tuetaan lasten ja nuorten tekemisissä olevien tahojen, kuten urheiluseurojen, päätöksentekoa alaikäisten nikotiiniriippuvuuden ehkäisemiseksi.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian. Nikotiinipusseihin ja muihin savuttomiin nikotiinituotteisiin liittyy riskejä, jotka ovat vakava uhka kansanterveydelle ja etenkin lasten ja nuorten terveydelle.

9 Toimeenpano ja seuranta

Täydennetään.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

10.1 Yleistä

Tupakkalainsäädännöllä on jo lähes neljän vuosikymmenen ajan pyritty vähentämään tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinituotteiden käytöstä aiheutuvia merkittäviä terveydellisiä ja taloudellisia haittoja. Yhteiskunnalla on painavat perusteet pyrkiä lopettamaan tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käyttö lähitulevaisuudessa kaikin käytettävissä olevin keinoin.

Perustuslain kannalta tupakkalainsäädännöllä on kiistaton kytkentä perustuslain 19 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Tätä taustaa vasten on useasti aikaisemminkin punnittu sitä, onko muiden perusoikeuksien rajoittamiselle hyväksyttäviä perusteita.

10.2 Henkilökohtainen vapaus

Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen. Henkilökohtainen vapaus on luonteeltaan yleisperusoikeus, jolla suojataan ihmisen fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan (esim. HE 309/1993 vp ja PeVL 6/2014 vp). Voimassa olevan tupakkalain tupakointikieltoja on käsitelty perustuslakivaliokunnassa (ks. PeVL 17/2016 vp ja PeVL 7/2022 vp).

Esityksessä ehdotetaan, että savutonta nikotiinituotetta ei saisi käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä. Ehdotus vaikuttaa henkilön itsemääräämisoikeuteen ja sitä kautta perustuslain 7 §:n 1 momentissa suojattuun henkilökohtaiseen vapauteen. Ehdotetulla kiellolla pyritään kuitenkin suojaamaan lapsia ja nuoria tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön liittyvältä mallioppimiselta sekä hengenvaarallisilta nikotiinimyrkytyksiltä. Esityksellä toteutettaisiin siten perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää väestön terveyttä. Ehdotettu savuttoman nikotiinituotteen käyttökielto on välttämätön edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja muutenkin suhteellisuusvaatimuksen mukainen, eikä se mene pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon ehdotetun kiellon taustalla olevien intressien painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. Nikotiinipussien tai muiden savuttomien nikotiinituotteiden käyttämisen päiväkodeissa, oppilaitoksissa tai leikkikentillä ei voida myöskään katsoa kuuluvan henkilökohtaisen vapauden ydinalueelle.

Esityksessä ehdotetaan, että alaikäinen ei saisi pitää hallussaan savuttomia nikotiinituotteita eikä tuoda niitä maahan. Hallussapidon ja maahantuonnin ikärajoituksia voidaan pitää tietynasteisina rajoituksina henkilön itsemääräämisoikeuteen, minkä lisäksi ne ovat merkityksellisiä myös perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta. Ehdotettuja rajoituksia puoltavat kuitenkin vahvat terveystieteelliset perusteet, sillä niillä suojattaisiin nimenomaan lapsia ja nuoria savuttomien nikotiinituotteiden aiheuttamilta vakavilta terveyshaitoilta ja edistettäisiin siten väestön terveyttä perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaisesti.

Esityksen mukaan hallussapidokiellon rikkominen ei olisi jatkossakaan rangaistava teko. Perustuslakivaliokunta on vanhaa tupakkalakia (693/1976) koskevassa lausunnossaan PeVL 21/2010 vp katsonut, että tällaista puhtaasti symbolista lainsäädäntöä, jonka rikkomisesta ei tule seuraamuksia, tulisi välttää. Hallussapidokiellon keskeinen käytännön merkitys liittyy kuitenkin ennen kaikkea siihen, että sen myötä esimerkiksi oppilaitoksia koskeva lainsäädäntö mahdollistaa savuttomien nikotiinituotteiden haltuunoton oppilaalta koulupäivän aikana.

Esityksessä ehdotetaan myös, että savuttomien nikotiinituotteiden maahantuonti kielletäisiin mutta yksityishenkilö saisi tuoda kyseisiä tuotteita matkustajatuontina omaan käyttöönsä rajatun määrän. Lisäksi savuttomien nikotiinituotteiden maahantuonnille ETA:n ulkopuolelta säädettäisiin aikarajotus. Tällaiset tietynasteiset itsemääräämisoikeuden rajoitukset ovat tarpeen väestön terveyden suojelemiseksi.

10.3 Omaisuuden suoja

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudensuoja käsittää paitsi vallan hallita ja käyttää omaisuutta, myös vallan määrätä siitä. Sopimusvapautta ei ole nimenomaisesti turvattu perustuslaissa, mutta sopimusvapaus saa silti tiettyssä määrin suojaa omaisuudensuojasäännöksen kautta (ks. esim. HE 309/1993 vp ja PeVL 16/2007 vp).

Esityksessä ehdotetaan, että savuttomien nikotiinituotteiden myynti kielletäisiin kokonaan sekä elinkeinotoiminnassa että yksityisten välillä. Tämä merkitsee tietynasteista rajoitusta sopimusvapauteen. Rajoitukselle olisi kuitenkin painavat kansanterveydelliset perusteet, jotka liittyvät erityisesti alaikäisten suojaamiseen. Ehdotetun sääntelyn ei myöskään voida katsoa muodostuvan kohtuuttomaksi omaisuudensuojan tai sopimusvapauden kannalta.

10.4 Oikeus työhön ja elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt elinkeinovapautta pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraistamisen olevan poikkeuksellisesti mahdollista. Luvanvaraisuudesta on kuitenkin aina säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (esim. PeVL 13/2014 vp).

Esityksessä ehdotetaan, että tupakkalain mukainen vähittäismyyntilupa voitaisiin peruuttaa, jos luvan haltija myisi savuttomia nikotiinituotteita. Kysymys on terveydelle vahingollisista, uudentyyppisistä nikotiinituotteista, jotka lisäksi muistuttavat erehdyttävästi suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, jonka myynti on kiellettyä. Mahdollisuudella peruuttaa vähittäismyyntilupa edistettäisiin siis väestön terveyttä perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaisesti. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti luvan peruuttaminen edellyttäisi aina kunnan tai muun valvontaviranomaisen varoitusta taikka rikosoikeudellista seuraamusta, esimerkiksi tuomiota tupakan myyntirikoksesta. Lupa voitaisiin kaikissa tapauksissa peruuttaa pysyvästi vasta, jos lupa olisi ensin peruutettu määräajaksi ja luvan haltija tästä huolimatta jatkaisi tai uudistaisi lainvastaista toimintaa. Lisäksi edellytyksenä olisi, että menettelyn lainvastaisuutta ei olisi pidettävä vähäisenä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki tupakkalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tupakkalain (549/2016) 51 ja 62 §, 63 §:n otsikko ja 1 momentti, 66 §, 74 §:n 3 momentti, 97 §:n 1 momentin 3 kohta, 109 §:n 2 kohta ja 118 §,

sellaisina kuin niistä ovat 51 §, 63 §:n otsikko ja 1 momentti, 97 §:n 1 momentin 3 kohta ja 109 §:n 2 kohta laissa 1374/2016 ja 74 §:n 3 momentti laissa 283/2022, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 248/2019, 1170/2022 ja 212/2023, uusi 14 a kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

14 a) *savuttomalla nikotiinituotteella* tupakan vastiketta, joka vastaa käyttötarkoitukseltaan 10—12 kohdassa tarkoitettua tupakkatuotetta ja johon on lisätty nikotiinia;

51 §

Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden sekä savuttomien nikotiinituotteiden myyntikielto

Purutupakkaa, nenänuuskaa ja suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa sekä savutonta nikotiinituotetta ei saa myydä tai muutoin luovuttaa taikka välittää.

62 §

Alaikäisiä koskeva maahantuontikielto

Alle 18-vuotias ei saa tuoda maahan tupakkatuotetta, nikotiininesettä tai savutonta nikotiinituotetta.

63 §

Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden sekä savuttomien nikotiinituotteiden maahantuontikielto

Purutupakkaa, nenänuuskaa ja suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa sekä savutonta nikotiinituotetta ei saa tuoda maahan. Maahantuontikielto koskee myös tällaisten tuotteiden hankkimista ja vastaanottamista postitse tai muulla vastaavalla tavalla Suomen ulkopuolelta.

66 §*Matkustajatuonnin aikarajat*

Suomessa asuva henkilö, joka muutoin kuin lentoliikenteessä saapuu maahan Euroopan talousalueen ulkopuolelta ja jonka matka on kestänyt enintään 24 tuntia, ei saa tuoda maahan tupakkatuotteita, nikotiininesteitä tai savuttomia nikotiinituotteita.

Euroopan talousalueen ulkopuolella asuva henkilö, joka muutoin kuin lentoliikenteessä saapuu maahan Euroopan talousalueen ulkopuolelta ja jonka muu kuin kauttakulkuun liittyvä oleskelu Suomessa kestää enintään kolme vuorokautta, ei saa tuoda maahan tupakkatuotteita, nikotiininesteitä tai savuttomia nikotiinituotteita.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, henkilö saa tuoda maahan tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja savuttomia nikotiinituotteita, jos on ilmeistä, että ne on hankittu ennen maasta poistumista. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, henkilö saa tuoda maahan mainittuja tuotteita, jos on ilmeistä, että ne on tarkoitettu hänen henkilökohtaiseen käyttöönsä maassa oleskelun ajaksi.

74 §*Yleiset tupakointikiellot*

Savutonta tupakkatuotetta ja savutonta nikotiinituotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä.

97 §*Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen*

Kunta voi peruuttaa 44 §:ssä tarkoitetun tai vanhan tupakkalain nojalla myönnetyn vähittäismyyntiluvan vähintään viikon ja enintään kuuden kuukauden määräajaksi, jos vähittäismyyntiluvan haltija kunnan tai muun valvontaviranomaisen kirjallisesta varoituksesta taikka rikosoikeudellisesta seurauksesta huolimatta:

3) 51 §:n vastaisesti myy tai muutoin luovuttaa purutupakkaa, nenänuuskaa tai suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa taikka savutonta nikotiinituotetta;

109 §*Tupakan myyntirikos*

Joka tahallaan

2) 51 §:n vastaisesti myy tai muutoin vastiketta vastaan luovuttaa taikka välittää purutupakkaa, nänänuuskaa tai suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa taikka savutonta nikotiinituotetta,

on tuomittava *tupakan myyntirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

118 §

Hallussapitokielto

Alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta, nikotiininesettä tai savutonta nikotiinituotetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .
